017 1 Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka LKA

Europos LIETUVIS

Nr. 22 (2057) Londonas, 1989 m. birželio 7 d. XLIII

LIETUVA PASITINKA TAUTOS DAINIŲ BERNARDĄ BRAZDŽIONĮ

Gegužės 23 d. į Vilnių atskrido poetas Bernardas Brazdžionis su žmona Aldona, dukra Saule ir dukraite Dalyte. Tautos Dainių, po 45 metų sugrįžusį į Tėvynę, Vilniaus aerouoste pasitiko kelių tūkstančių tėvynainių minia. Jį apsupo buvę Sibiro tremtiniai, išnešė ant rankų, siekė bučiuoti jam rankas. Pagarba ir meilė liejosi pro kraštus. Verkė jauni ir seni.

Brazdžionis Tėvynę pasveikino šiais žodžiais:

O Lietuva, nuėjusi Golgotos kryžiaus klaikų kelią,
Pavasarėjančio vasario atšiloj kai vėliavą trispalvę į rankas imi,
Kiekvieną tavo laisvės medžio pumpuru pražydusią šakelę,
Kiekvieną gimtosios žemės pėdą aš bučiuoju širdimi.

O Lietuva, kurią melu, tulžim, mirties agonija ir sielvarto kartybe girdė
Savi ir svetimi —
Kiekvieną sielą, šiltą Dievui ir Tėvynei ištikimą širdį
Glaudžiu aš prie krūtinės ir bučiuoju širdimi.

Deklamuojant eilėraštį, žmonės metė poetui gėles. Pro gėles nebuvo galima praeiti. Minia skandavo: „Lie-tu-va, Lie-tu-va!", giedojo „Ilgiausių metų". Plevėsavo trispalvė ir Krikščionių demokratų vėliava. Bernardą Brazdžionį sutiko Sąjūdžio atstovai, rašytojai, kunigai, Žalieji.

„Sietynas" išleido Bernardo Brazdžionio 100.000 egzempliorių tiražu „Poezijos pilnatį", papildytą „Vaidilos Valiūno" eilėraščių serija. *VAT.R.*

Lietuvos Valstybinis Suverenitetas

Užsienio informacijos plačiai praneša apie Lietuvos AT priimtą nutarimą, kuriuo yra paskelbiamas Lietuvos valstybinis suverenitetas. AT deklaracija apie Lietuvos valstybinį suverenitetą buvo priimta drauge su keturių Respublikos Konstitucijos straipsnių pataisomis gegužės 18 d. įvykusioje vienuoliktojo šaukimo AT sesijoje. Dokumentai buvo patvirtinti didele balsų dauguma. Prieš deklaraciją balsavo tik penki deputatai, tarp jų valstybės saugumo komiteto pirmininkas Eduardas Eismuntas ir „Komunisto" žurnalo vyriausiasis redaktorius Antanas Viršulis. Trys deputatai nuo balsavimo susilaikė. AT priimtoje deklaracijoje skelbiama:

Lietuvių tauta nuo amžių gyvena čia, prie Baltijos jūros. 13-me amžiuje ji įkūrė savo valstybę, šimtmečiais gynė savo laisvę ir nepriklausomybę. 1918 metais atkūrė savo valstybingumą, kurį pripažino daugelis pasaulio valstybių, o 19-20 metų sutartimi patvirtino ir Tarybų Rusija, šioje sutartyje visiem laikam atsisakiusi pretenzijų į Lietuvos valstybę ir teritoriją. Nors ši sutartis nedenonsuota ir dabar, tačiau 1940 metais Vokietijos-TSRS 1939 metų pakto ir papildomų slaptųjų protokolų pagrindu suvereni Lietuvos valstybė buvo prievarta neteisėtai prijungta prie Tarybų Sąjungos ir prarado politinį bei kultūrinį savarankiškumą. TSRS vyriausybė šiandien ignoruoja net respublikos ekonominio savarankiškumo siekius.

Lietuvos TSR AT mato išeitį iš esamos padėties tik atgaunant valstybinį suverenitetą, kuris yra jau šiandien išryškėjęs lietuvių tautos siekis ir neatimama tautų teisė, įgyvendinama tik laisvo tautų apsisprendimo sąlygomis. Lietuvos TSR AT skelbia, kad nuo šios dienos, priėmus Lietuvos TSR Konstitucijos 70 straipsnio pataisą, Lietuvos TSR galioja tik jos AT priimti arba patvirtinti įstatymai. Ateities santykiai su TSRS ir kitomis valstybėmis turi būti nustatomi tik tarpvalstybinėmis sutartimis. Šie Lietuvos žmonių siekiai nėra nukreipti prieš tautų teises ir jų teisėtus interesus.

Užsienio spaudos žiniomis, AT posėdžiaujant, prie jos rūmų Vilniuje buvo susirinkę daug žmonių su vėliavomis ir gėlėmis. Po posėdžio išėjus respublikos vadovams, o ypač Sąjūdžio lyderiams, žmonės pradėjo skanduoti: AČIŪ-LIE-TU-VA-SĄ-JŪ-DIS! Be respublikos ir kompartijos vadovų, prie rūmų buvo Sąjūdžio seimo tarybos pirmininkas Vytautas Landsbergis ir PLB-nės pirmininkas Vytautas Bieliauskas, dalyvavęs tarybos sesijoje svečio teisėmis. Vytautas Landsbergis trumpai kreipėsi į susirinkusiuosius:

„Mieli žmonės, jūs visi, kurie čia esate ir mes visi tik maža Lietuvos dalelė, bet tikrai ji visa džiaugiasi šiandien. Tai, kas šiandien vyksta, jaučia ir mūsų mirusieji ir mūsų kankiniai, jaučia ir toli nuo čia esantys mūsų broliai ir seserys. Tebus ši diena šventa ilgai. Mes atėjom į ją visi kartu. Apsikabinkime, tarkime ačiū vieni kitiems.

PLB pirmininkas Vytautas Bieliauskas taip pat kreipėsi į susirinkusius: „Tai yra didelė, istorinė diena. Sąjūdžio spalio mėnesį pradėtasis žygis jau duoda savo vaisius. Ir aš antrą kartą turiu garbę dalyvauti vėl šitame istoriniame įvykyje. Lietuva laisvinasi. Lietuva bus laisva".

Užsienio informacijos priemonės primena, kad Lietuvos AT vienuoliktojo šaukimo sesija įvyko lygiai po šešių mėnesių nuo to laiko, kai Lietuvos deputatai nesiryžo priimti net gerokai švelnesnių Konstitucijos pataisų. Dabar jie priėmė daug radikalesnes pataisas, kurios jau nuo gegužės 18 d. pradėjo galioti. Lietuvoje priimti įstatymai turės viršenybę prieš Sovietų Sąjungos įstatymus, kas drauge suteiks Lietuvos įstatymų leidėjams teisę vetuoti Kremliaus nutarimus. Spaudos agentūros šia proga primena, kad praėjusių metų lapkričio mėnesi, taip pat ir Estijos AT buvo paskelbusi respublikos suverenitetą ir Konstitucijos pataisas. Tuo metu Gorbačiovas buvo pasmerkęs estų deklaraciją, aptardamas ją kaip klaidingą ir pažeidžiančią Sovietų Sąjungos Konstituciją. Spaudos agentūrų žiniomis, Estijos ir Lietuvos įstatymų leidėjai dabar svarstą savo valiutos spausdinimo klausimą.

Vilniuje vykusioje Lietuvos AT sesijoje buvo priimtos keturių Lietuvos TSR Konstitucijos šios straipsnių pataisos:

11-tasis straipsnis: Žemė, jos gelmės, vidaus ir teritoriniai vandenys, miškai ir kiti gamtos ištekliai yra Respublikos nacionalinis turtas ir išimtinė Lietuvos TSR nuosavybė. Gamybos priemonės pramonėje, statyboje ir žemes ūkyje, energetikos, transporto ir ryšių tinklai bei priemonės, bankų, įmonių, ūkių ir kitų Lietuvos TSR teritorijoje esančių juridinių asmenų bei piliečių nuosavybė, visos Lietuvos istorijos bei kultūros vertybės yra taip pat Respublikos nacionalinis turtas ir yra jos jurisdikcijoje. Lietuvos TSR priklauso išimtinės teisės oro erdvei virš Respublikos teritorijos, jos kontinentiniam šelfui ir ekonominei zonai Baltijos jūroje. Nuosavybės santykius tuo pačiu ir fizinių asmenų nuosavybes, reguliuoja Lietuvos TSR įstatymai.

31-asis straipsnis: Respublikoje nustatoma Lietuvos TSR pilietybė. Lietuvos TSR pilietybės turinį, įgijimo bei netekimo sąlygas ir tvarką nustato Lietuvos TSR pilietybės įstatymas. Lietuvos TSR piliečius už Respublikos ribų gina ir globoja Lietuvos TSR. Migraciją į Lietuvos TSR reguliuoja Lietuvos TSR įstatymai.

37-asis straipsnis: Lietuvos TSR piliečiai turi visas socialines, ekonomines, politines ir asmenines teises bei laisves, kurias skelbia ši Konstitucija bei respublikos įstatymai ir visuotiniai pripažinti tarptautiniai teisiniai aktai. Lietuvos TSR piliečiams garantuojamas šių teisių bei laisvių gynimas teisme.

70-jo Konstitucijos straipsnio pataisa yra tokia: Lietuvos TSR galioja tik jos AT arba referendumu priimti įstatymai. TSRS įstatymai ir TSRS valstybinės valdžios ir valdymo organų teisiniai aktai Lietuvos TSR teritorijoje galioja tik Lietuvos TSR AT juos patvirtinus ir įregistravus nustatyta tvarka. Jų galiojimas gali būti apribotas ar sustabdytas Lietuvos TSR AT nutarimu.

Kaip pavyzdį, kad Konstitucijos keturių straipsnių pataisos Lietuvoje jau įsigaliojo, spaudos agentūros pateikia Lietuvos AT gegužės 18 d. priimtą nutarimą laikyti negaliojančiu TSRS AT įsaką, pagal kurį Sovietų Sąjungoje yra dvigubai padidinamas automobilių savininkų mokestis, pinigus paskiriant automobilių keliam Sovietų Sąjungoje statyti. Šis įsakas Lietuvoje negalioja ir dėl to automobilių savininkai Lietuvoje, rašo spauda, mokės seno, nepadidinto dydžio mokesčius.

Spaudos agentūros informuoja, kad taip pat ir Latvijos AT numatanti artimiausiu laiku patvirtinti naujus įstatymus dėl ekonominio suvereniteto. *VAT.R*

CIDZIKAS TĘSIA BADO STREIKĄ

Gegužės 29 d. buvo Lietuvos politinių kalinių gelbėjimo komiteto nario Petro Cidziko 25-ji bado streiko Katedros aikštėje diena. Vilniaus šaltinių žiniomis, nors Cidzikas fiziškai jaučiasi silpnas, tačiau jis atsisako medicinos priežiūros ir pagalbos, sako esąs pasiryžęs bado streiką tęsti. Jis iš valdžios reikalauja paleisti politinį kalini Boleslovą Lizūną, peržiūrėti kalinio Arūno Dainausko bylą, reabilituoti išlaisvintus politinius kalinius ir viešai paskelbti Mažojoje Lietuvoje 1945-47 metais sovietų vykdytų žudynių aplinkybes bei kaltininkus.

PARYŽIAUS KONFERENCIJOS IŠVAKARĖSE

Keliamas Lietuvos Klausimas

Gegužės 30 d. Paryžiuje prasidėjo Helsinkio baigiamąjį aktą pasirašiusių valstybių konferencija aptarti žmogaus teisių klausimus. Konferencija, kuri tęsis iki birželio 23 d., yra pirmoji iš trijų, kuriose bus peržiūrima, kaip Europos saugumo ir bendradarbiavimo konferencijoje dalyvaujantys kraštai laikosi žmogaus teisių susitarimų, pasirašytų Vienoje š.m. sausio mėnesį.

LIC vedėja Gintė Damušytė dalyvauja Paryžiaus konferencijoje. Ji siunčia „EL" šį pranešimą apie įvykius pirmadienį, gegužės 29 d.

Paryžiaus konferencijos atidarymo išvakarėse, 15.00 val., JAV valdžios delegacija surengė spaudos konferenciją Tarptautiniame konferencijų centre. Ją pravedė JAV senatorius Dennis DeConcini (demokratas iš Arizonos), kuris yra JAV Helsinkio komisijos pirmininkas ir delegatas Samuel Wise. Spaudos konferencijos metu kelis kartus iškilo Lietuvos ir apskritai Pabaltijo klausimas.

Kaip žinia, Vienos konferencija įkūrė mechanizmą kraštams, pasirašiusiems Helsinkio baigiamąjį dokumentą, vienas kitam įduoti skundus ar užklausimus dėl žmogaus teisių pažeidimų. Spaudos konferencijoje buvo pranešta, kad JAV nuo š.m. pradžios keturis kartus pasinaudojo šiuo mechanizmu — prieš TSRS, Bulgariją, Čkoslovakiją ir Rumuniją. TSRS atveju, JAV protestavo vizų užblokavimą aštuoniems Amerikos lietuviams, kurie buvo Sąjūdžio pakviesti dalyvauti Vasario 16-tos iškilmėse.

Senatorius DeConcini buvo užklaustas, ar Molotovo-Ribbentropo pakto 50-mečio proga, kuomet Pabaltijo valstybėse kyla reikalavimas TSRS valdžiai pasmerkti šį paktą, JAV ryžtingai pasisakys už Helsinkio baigiamojo akto aštuntą principą, pabrėžiantį teisę į tautos apsisprendimą, ir tuo pačiu reikalaus panaikinti pakto pasėkmes.?

Senatorius išreiškė JAV solidarumą Pabaltijo valstybėms, bet nedrįso be delegacijos vadovo JAV ambasadoriaus Morris Abram žinios betką šiuo reikalu prižadėti. Ambasadorius Abram spaudos konferencijos pradžioje trumpai pasveikinęs susirinkusius, kurių buvo apie 75, dėl kitų įsipareigojimų pasitraukė iš salės.

Tą vakarą senatorius DeConcini surengė kitom delegacijom, spaudai ir nevaldinėm organizacijom priėmimą, kuriame pabaltiečiams atstovavo PLB įgaliotinė Paryžiaus konferencijai Gintė Damušytė, Prancūzijos LB pirmininkas Ričardas Bačkis, VLIKO pirmininkas dr. Kazys Bobelis ir Pasaulinės pabaltiečių santalkos naujasis pirmininkas estas Maldo Kari.

Priėmimo metu ilgiau kalbėtasi Lietuvą liečiančiais klausimais su Didžiosios Britanijos delegacijos šefu Sir Anthony Williams ir tos delegacijos nariu, lietuvių geru bičiuliu kun. Michael Bordeaux, kuris su malonumu prisiminė savo viešnagę vasario mėn. Lietuvoje, Vilniaus arkikatedros konsekracijos proga.

Taip pat kalbėtasi su JAV ambasadoriumi Morris Abram ir jo asistentais bei su TSRS ambasadoriumi Yuri Kashlev. Damušytei ir Bačkiui prisistačius Kashlevui, kaip lietuvių organizacijų atstovais, jis savo iniciatyva iškėlė vizų užblokavimo klausimą, tačiau negalėjo nurodyti tam veiksmui tikslios priežasties. Juokais nudavė, kad Sovietų Sąjungai turint daugiau kompiuterių, tokios problemos būtų išvengiamos... *LIC*

NEĮSILEIDO Į GYDYTOJŲ SUVAŽIAVIMĄ

Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdis gegužės 23 d. pasiuntė telegramą sovietų Užsienio reikalų ministerijai Maskvoje, griežtai protestuodamas prieš valdžios savaliavimo aktą Maskvos Šeremietevo aerouoste, kai į Sovietų Sąjungą nebuvo įsileistas JAV pilietis dr. Petras Kisielius, turėjęs dalyvauti Lietuvos gydytojų suvažiavime Vilniuje. Tokio pobūdžio valdžios veiksmus, rašo telegramoje Sąjūdis, laikome stalinizmo pasireiškimu, mūsų respublikos suverenių teisių pažeidimu. Sąjūdis reikalauja, kad kaltininkai būtų nubausti. Dr. Petras Kisielius, buvęs Ateitininkų vadas, kaip jau esame pranešę, gegužės 18 dieną buvo sulaikytas Maskvos tarptautiniame aerouosto pasų kontrolės pareigūnų, kurie po aštuonių valandų pranešė, kad jam per klaidą buvo išduota viza ir kad „iš aukščiau" atėjęs įsakymas jo neįsileisti. Dr. Petras Kisielius buvo pareigūnų įsodintas į lėktuvą ir sugrąžintas į Federacinę Vokietiją, tuo būdu jam sutrukdant dalyvauti Lietuvos gydytojų VI suvažiavime.

Vilniuje vykęs Lietuvos gydytojų suvažiavimas priėmė tokio turinio rezoliuciją.

Lietuvos gydytojų VI-asis suvažiavimas, remdamasis fizinės ir psichinės sveikatos vienove, smerkia vienpartinę totalitarinę sistemą, nes — vienpartinė diktatūra ne tik negarantuoja asmenybės socialinės apsaugos, bet ir nuolat pažeidinėja elementariausias žmogaus teises, naudodama prievartą, naikina humanistines vertybes, sukelia šimtmečiais susiklosčiusių kultūrinių sanklodų eroziją. Vienpartinė diktatūra yra pati sau tikslas,. Žmogus ar žmonės jai nėra jokia vertybė. Vienpartinė diktatūra sukelia nuolatinio pavojaus ir nesaugumo atmosferą, kuri žaloja žmonių psichinę sveikatą. Lietuvos gydytojų suvažiavimas, pažymima rezoliucijoje, pasisako už tautų apsisprendimo teisę ir taiką be aneksijų ir kontribucijų. *VAT.R.*

LIETUVOJE

Plečiami santykiai su Švedija

Teigiami pokyčiai Baltijos respublikose domina Skandinavijos valstybes. Šį pavasarį Lietuvoje lankėsi Švedijos užsienio reikalų ministerijos politinio departamento patarėjas ir Švedijos generalinis konsulas Leningrade Tomas Bertelmanas. Kaimynines valstybes, kurias skiria tik Baltijos jūra, jaudina daug bendrų klausimų: ekologijos problemos, ekonominis bendradarbiavimas. Su Lietuvos TSR užsienio reikalų ministru Vl. Mikučiausku kalbėta apie artimesnį Švedijos ir Lietuvos kultūrinį bendradarbiavimą. Lietuva gavo oficialų Švedijos kvietimą grupei Lietuvos kultūros, meno darbuotojų bei žurnalistų apsilankyti Švedijoje.

Lietuvos karių atminimui

Lietuvos kultūros fondo bendrija „Karių kapai" sukvietė konferenciją, kurioje ketinama pasitarti, kaip dera tvarkyti ir restauruoti apleistus karių kapus. Norima pagerbti 1863 metų sukilėlių bei Lietuvos kariuomenės savanorių atminimą.

Monografija apie A. Voldemarą

TIESA (V.12) pradėjo spausdinti „Nežinomus Augustino Voldemaro laiškus iš kalėjimo J. Stalinui ir L. Berijai". Laiškus surado Lietuvos centriniame valstybiniame archyve. Lygšiol jie nebuvo prieinami nei spaudai, nei istorikams.

Vilniaus leidykla „Mintis" ėmė ruošti monografiją apie Voldemarą, kur bus aprašyta žinomiausio nepriklausomos Lietuvos politiko gyvenimas, veikla ir tragiškas galas. Toje knygoje bus išspausdinti ir dabar pirmą kartą paskelbti prof. A. Voldemaro laiškai, rašyti sovietų kalėjime.

Būdamas desperatiškoje padėtyje, prof. A, Voldemaras siūlėsi Sovietų Sąjungos vyriausybei padėti, jeigu jam būtų leista dirbti diplomatinėje srityje, ar bent dėstyti universitete. Viename laiške jis sakė, kad 1940 m. liepos 21 d. „Lietuvai įstojus į Tarybų Sąjungą" jam „atsivėrė platesnės galimybės bendradarbiauti su Tarybine vyriausybe ir komunistų partija".

Žygis per Atlantą

TIESA (V.14) pranešė, kad Lietuvos būriuotojai, nugalėję vizų barjerus, sėkmingai išplaukė iš Klaipėdos žygiui per Atlantą į Niujorką.

Jei Neptūnas bus palankus, trys jachtos „Lietuva", „Audra" ir „Dailė" atstumą nuo Klaipėdos iki Niujorko tikisi nuplaukti per 40 parų. Jachtos kapitališkai atnaujintos, sumontuota nauja radijo navigacijos aparatūra. Dabar viskas priklausys nuo buriuotojų sugebėjimų, nuovokos ir ryžto.

„Lietuvos" jachta buvo numačiusi trumpam sustoti Gdynės uoste, kur turėjo paimti naujas bures. Perplaukus Baltiją, jachtos turėjo įsukti į Kylio kanalą, vedantį Šiaurės jūros link. Toliau jachtos turėjo plaukti per Lamašo kanalą ir sustoti Prancūzijos Bulonės uoste, kur papildys gėlo vandens ir maisto atsargas. Tai būtų paskutinis sustojimas Europoje.

Lietuvių rašytojai PEN klube

TIESA (V.14) pranešė iš Mastrichto, Olandijos, kad tarptautinė rašytojų organizacija — PEN klubas, per čia vykusią konferenciją, priėmė į savo gretas lietuvių rašytojus. Į konferenciją iš Lietuvos buvo nuvykęs rašytojas Romualdas Lankauskas. Laikraštis nepaminėjo, kad konferencijoje dalyvavo ir rašytojas-dramaturgas Algirdas Landsbergis, atvykęs iš Niujorko.

LTSR rašytojų sąjungos pirmininkas Vytautas Martinkus pasakė: „Tai malonus mums pranešimas. Įsijungę į pasaulinės literatų organizacijos veiklą, galėsime sėkmingiau plėsti tarptautinius kontaktus bei stiprinti ryšius su pabirusiais po platųjį pasaulį lietuvių rašytojais. Visus mus jungs lietuviškasis PEN centras.

Tautinė mokykla

Iki šiol Vilniuje leidžiamas žurnalas „Tarybinė mokykla" pakeitė pavadinimą į „Tautinė mokykla". Vienas iš svarbių žurnalo užmojų — skelbti Lietuvos istoriją.

KOORDINACINIO CENTRO *NACIONALINIAMS-DEMOKRATINIAMS* JUDĖJIMAMS SOVIETŲ IMPERIJOJE REMTI
DEMOKRATIJA IR NEPRIKLAUSOMYBĖ
D E K L A R A C I J A
(priimta 1989 m. gegužės mėn. 8 dieną Paryžiuje)

Deklaracijos apimtis — 5 mašinraščio puslapiai. Žemiau pateikiamas tiktai konspektyvus atpasakojimas, išvardinami reikšmingesni jos akcentai.

Deklaracijos pradžioje glaustai įvertinta dabartinė Sovietų Sąjungos padėtis. Pabrėžiama, jog realios demokratijos joje dar nėra. Veikiantieji įstatymai, kaip ir anksčiau, prieštarauja tarptautinės teisės normoms. Tautiniams-demokratiniams judėjimams slopinti tebenaudojamos represijos. Tai tvirtina įvykiai Armėnijoje ir Gruzijoje. Sovietų Sąjunga buvo ir pasiliko kolonojine imperija. Jos grobuonišką politiką akivaizdžiai iliustruoja slaptas suokalbis su nacistine Vokietija dėl Pabaltijo valstybių ir kitų kraštų užgrobimo. Sovietinė imperija yra ankstyvesnės Rusijos imperijos natūrali tąsa, su tuo skirtumu, kad ji yra totalitarinė. Sovietinis socializmas parodė, jog jis nesugeba išspręsti ekonominių, politinių, tautinių ir kitų problemų. Išeitis iš krizės — ne liberalizacija, ne totalitarinės sistemos modernizacija, o jos atsisakymas.

Demokratinės opozicijos vaidmens ir jos reikšmės nesupratimas trukdo tautoms siekti tautinės nepriklausomybės ir socialinio-ekonominio progreso. To nesupranta oportunistinių pažiūrų inteligentija ir dalis buvusių disidentų, pasilikusių imperijoje ar atsidūrusių užsienyje. Opozicijos vaidmens nesupratimas vyrauja ir Vakarų pasaulyje. Vakarai perdaug pasitiki realia Gorbačiovo jėga ir nepakankamai vertina tautinių-demokratinių judėjimų realią jėgą. Negalima remti Sovietų Sąjungos vyriausybės ir ja pasitikėti, neatsižvelgiant į reikalavimus, kuriuos kelia tie, kurie dalyvauja tautinio išsilaisvinimo kovoje.

Toliau deklaracijoje kalbama apie tai, kad demokratinė opozicija Sovietų Sąjungoje yra įvykęs faktas su kuriuo negalima nesiskaityti. Opozicija pasireiškia nepriklausomų politinių partijų koordinacinio komiteto įsteigimu Vilniaus konferencijoje, judėjimais už laisvę ir demokratiją ir kt. Paryžiuje įsteigtos organizacijos nariai yra tos opozicijos atstovai. Organizacijos konstrukcinė programa yra skirta vesti pavergtas tautas iš socialinės aklavietės. Kad tai padarytume, reikia įgyvendinti 3 pagrindinius principus: sukurti tikrąją demokratiją, leisti tautoms laisvai apsispręsti, netrukdyti kurti laisvuosius verslus.

Deklaracijoje ypatingai akcentuojama tautinė savivalda, kuri turi tapti opoziciniu tautiniu parlamentu, tautos valios išryškinimu ir tos valios politiniu įteisinimu. Organizacija „Demokratija ir Nepriklausomybė" tik tautinėje savivaldoje mato jėgą, kuri gali Sovietų Sąjungos tautas, siekiančias pilnos laisvės, atvesti į tikrąją valstybinę nepriklausomybę. Visas Sovietų Sąjungos imperijos pavergtas tautas jungia kova prieš bendrą priešą, — imperinę totalitarinę sistemą, ir kova už žmogaus teises visais aspektais.

Deklaracijoje reikalaujama, kad nuo Sovietų Sąjungos ekonomikos būtų pašalinti valstybinio socializmo pančiai; kad būtų duota laisvė privačiai, kooperatinei ir valstybinei gamybai. Reikalaujama išvesti okupacinę kariuomenę iš visų tautinių respublikų ir visiško nesikišimo į jų vidaus reikalus. Reikalaujama paleisti visus politinius kalinius, nutraukti represijų vykdymą.

Deklaracijos pabaigoje sakoma: „Sovietinė totalitarinė imperija yra blogis ir anachronizmas. Ji privalo pasitraukti iš istorinės arenos. Toji imperija turi užleisti vietą laisvoms demokratinėms valstybėms, kurios bus lygiateisės su visomis kitomis pasaulio valstybėmis".

Deklaracijoje skelbiamas Koordinacinio centro tautiniams-demokratiniams judėjimams Sovietų imperijoje remti įsteigimas, kurio pavadinimas „Demokratija ir Nepriklausomybė". Tas centras atviras visiems tautinių, demokratinių ir išsilaisvinimo judėjimo atstovams. Centras bendradarbiauja su visais, kurie palaiko šią Deklaraciją ir pritaria jos principams.

Žemiau seka 22 parašai.

Deklaracijos santrauką paruošė
Vytautas Skuodis

Lietuvos Socialdemokratų partija

ATKURKIME LIETUVOS SOCIALDEMOKRATŲ PARTIJĄ
Lietuvos Socialdemokratų partijai atkurti iniciatyvinės grupės Vilniuje pareiškimas

(Pareiškimą perdavė Gintautas Iešmantas).

Didėjanti totalitarizmo krizė Rytų Europoje vis labiau artina okupuotų Baltijos šalių nepriklausomybę. Lietuvos suvereniteto idėja užvaldo daugelio mūsų širdis ir protus. Įvairių politinių pažiūrų Lietuvos gyventojai trokšta demokratinės santvarkos atkūrimo Lietuvoje. Europos demokratinės tradicijos lietuvių tautoje jau buvo įgijusios daugiapartinės sistemos išraišką, įtvirtintą 1922 metų konstitucijoje. Tačiau autoritarinės tendencijos, pasireiškusios mūsų krašte po 1926 metų gruodžio 17 dienos konstitucinės pervartos, pristabdė demokratijos vystymasį Lietuvoje. Demokratijos stoka palengvino sąlygas Stalino-Hitlerio diktatūrų suokalbiui, o nuo 1940 metų įsitvirtinusi okupuotoje Lietuvoje vienpartinė diktatūra visiškai suardė mūsų nacionaliniam charakteriui ir istorinėm tradicijom savitas demokratines užuomazgas. Betgi šiandien Lietuvos buvusių partijų politinė patirtis, išsaugota istorijos ir mūsų partijos narių, išlieka demokratijos tęstinumo prielaida. Civilizacijos pažanga Lietuvos visuomenę, kaip ir kitose Europos valstybėse, skaldė į politines jėgas, kurių demokratiška konkurencija turėjo saugoti valstybę nuo kraštutinumų. Vinco Kudirkos varpo dūžiai mūsuose žadino politinę mintį, skatinusią jungti tautinius siekius su socialiniais. Tai padėjo 1896 metais susiformuoti Lietuvos Socialdemokratų partijai — LSDP, Europos socialistinio judėjimo dalyvei. Šis judėjimas, Socialistų internacionalo vienijamas, ir šiandien demokratinių reformų keliu siekia visuotinės gerovės ir socialistinio tesingumo.

Lietuvos socialdemokratai principingai atkakliai priešinosi bet kokiai diktatūrai, esminei neteisybei. Tokios asmenybės, kaip Mykolas ir Vaclovas Biržiškos, prof. Vincas Čepinskis, prof. Augustinas Janulaitis, prof. Steponas Kairys, Liuda Purėnienė-Vienožinskaitė, prof. Antanas Purėnas, Ona Leonaitė-Kairienė, prof. Antanas Žvironas turėjo įtakos Lietuvos kultūriniam gyvenimui.

Lietuvos interesai šiandien skatina mus atkurti LSDP, kuri vadovautųsi tarptautinės socialdemokratijos devizu — laisvė, teisingumas ir solidarumas. Pirmoji, iškėlusi nepriklausomybės idėją, LSDP visą savo gyvavimo laiką nuosekliai ir atkakliai siekė tvirtos nepriklausomos Lietuvos. LSDP lyderio Stepono Kairio, 1918 metų Nepriklausomybės Akto vieno iš autorių ir signatarų, gyvenimas vaizdžiai patvirtina partijos ryžtą. Atkurta LSDP stos už Lietuvos nepriklausomybę ir reikalaus besąlygiškai likviduoti Ribbentropo-Molotovo pakto padarinius.

Lietuvos gyventojus slegia žmogų žeminanti samda, socialinė eksplotacija ir feodalinė nelygybė. Tuo tarpu gretimose Vakarų Europos šalyse išplėtota demokratinio socializmo doktrina, grindžiama rinkos laisve, individo iniciatyva ir daugumos gerove. Šios doktrinos legalumas rodo Švedijos, Danijos, Norvegijos, Austrijos, Prancūzijos, Suomijos ir VFR laimėjimai. Demokratinio socializmo siekiai geriausiai atitiktų mūsų valstybės Lietuvos lūkesčius. Todėl LSDP siektų tapti lygiateise Socialistų Internacionalo nare ir aktyviai dalyvautų tarptautiniame gyvenime. Ji eitų savo keliu, atsižvelgdama į kitų, ypač Skandinavijos šalių, demokratinio socializmo patirtį.

LSDP tikslas, reformų keliu siekti tokios Lietuvos visuomenės, kurioje kiekvienas Lietuvos pilietis galėtų laisvai atsiskleisti savo asmanybę ir atsakingai veikti politiniame, ūkiniame bei kultūriniame gyvenime. Kartu su beteisiais Lietuvos darbininkais LSDP privalėtų rasti šeimininką nužeminančiai žmogų, iš Maskvos valdomai, pramoninei mašinai. Demokratija yra reali politinė santvarka ir pažangos siekimo metodas ir moralinė žmonijos vertybė. Reformom grindžiama pažanga apsaugos žmogaus neliečiamumą ir įtvirtins demokratiją. Pilnavertė opozicija, būtina demokratijos gerėjimo sąlyga dabartiniame Lietuvos politiniame gyvenime. LSDP taptų tokios opozicijos šalininke, įdiegtų ir politinės mažumos egzistavimo principą visuomenėje. Mažuma visuomet turi teisę reikšti savo įsitikinimus bei atvirai juos ginti. Visą tai gali garantuoti tik daugpartinė sistema, kaip mechanizmas, verčiantis valdančias jėgas laikytis konstitucijos ir įstatymų.

Žmogus tikrai laisvas tada, kai jis pakankamai aprūpintas materialiai, apgintas teisiškai bei socialiai. Todėl LSDP siektų visiems Lietuvos žmonėms laiko reikšmes atitinkančių gyvenimo sąlygų, socialinių garantijų. Stodama už demokratiškesnį ir teisingesnį nacionalinių pajamų paskirstymą, reglementuotą demokratiniu keliu įvestais įstatymais, LSDP remtų visų nuosavybės formų, tame tarpe privatinės, lygiateisiškumą.

Laikydama privatinę nuosavybę efektyvios ir tvarkingos ūkinės veiklos asmeninės iniciatyvos ir kūrybiškumo pamatu, LSDP pasisakytų už žemės paveldėjimo teisės suteikimą valstiečiams. Akcinės nuosavybės formos, kooperuota žmonių veikla LSDP požiūriu atvertų platesnes darbščių ir kūrybingų žmonių galimybes ir užtikrintų didesnę visuomeninę naudą. Valstiečių ūkių atkūrime LSDP remtų kaip pagrindinį ir greičiausią kelią žemės ūkio problemoms išspręsti.

Socialdemokratijos ištakos slypi humanistinėje filosofijoje, krikščionybėje ir darbo žmonių patirtyje. Lietuvos socialdemokratai stengtųsi pažangos pagrindu jungti savo gretose visų Lietuvoje gyvenančių tautybių atstovus. SNO Visuotinė Žmogaus Teisių deklaracija bei Helsinkio Pasitarimo Baigiamojo Akto dvasia neatsiejama nuo socialdemokratijos judėjimo tradicijų. Gindami žmogaus teises, Lietuvos socialdemokratai remtų Bažnyčios ir tikinčiųjų pastangas visuomenės atsinaujinimo žygyje.

Ypatingą vietą atgimstančios ir atgimusios Lietuvos gyvenime LSDP teiktų mokslui ir švietimui, kurie stiprina tautos dvasines, kūrybines potencijas. Lietuva, turėdama negausius gamtinius išteklius, gali prekiauti tik darbu ir protu sukurtomis vertybėmis. LSDP pasisakytų už efektyvią gamtos apsaugos politiką, kuri apimtų svarbiausių ekologijos problemų kompleksą. LSDP tradiciškai veiktų kartu su nepriklausomomis profesinėmis sąjungomis. Valstybinė valdžia nėra pagrindinis LSDP tikslas. Gerovės ir socialinio teisingumo galima sėkmingai siekti ir būnant opozicijoje. Valstybinė valdžia gali būti tik priemonė efektyvesniam LSDP tikslų įgyvendinimui. Valdžios instituciją LSDP galėtų panaudoti asmenybės, visuomenės ir gamtos harmoningam sambūviui įgyvendinti. LSDP visokeriopai remtų Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio pastangas atkurti Lietuvos suverenitetą, demokratinę santvarką, socialinį teisingumą. LSDP siektų bendradarbiauti ir su kitais demokratiniais judėjimais bei demokratinėmis politinėmis organizacijomis.

Teisininkas Alfonsas Jakūbėnas, ekonomistas Kazimieras Antanavičius, gydytojas Vytenis Andriukaitis, inžinierius Eimutis Andriukaitis, psichologas Algimantas Bagdonas, žurnalistas Gintautas Iešmantas, biologas Algimantas Januška, inžinierius Valdas Katkus, geofizikas Povilas Kirvelis, fizikas Aloyzas Sakalas, teisininkas Juozas Šatas, socialogas Kazimieras Uoka, ekonomistas Arvydas Vaitkevičius.

Vilnius, 1989 m. gegužės 6 d.

Gintautas Iešmantas prašo patikslinti, kad jis dalyvauja Lietuvos Socialdemokratų partijai atkurti iniciatyvinėje Vilniaus *grupėje, o ne Kauno, kaip buvo pranešta EL. 18 nr. — Red.*

SKAITYTOJŲ LAIŠKAI

INICIALAI, SLAPYVARDŽIAI...

"E.L." gegužės mėn. 10 dienos laidoje perskaičiusi M. Barėnienės laišką, negaliu tame laiške iškeltu klausimu nepasisakyti, rizikuodama ir vėl pradėti diskusijas, kuriose savo laiku kaikurie asmenys pasirodė nelogiški ir nemandagūs.

Negaliu suprasti, kodėl asmuo, viešai reiškiantis savo nuomonę arba aprašinėdamas įvykius, nedrįsta pasirašyti savo pilnu vardu ir pavarde. Amerikos didžioje spaudoje joks straipsnis nespausdinamas be autoriaus pavardės. Retkarčiais rašau į didįjį „Plain Dealer" dienraštį Clevelande. Ne tik mano adresas ir parašas yra siunčiami su mano straipsniu, bet redakcijos atstovas dar telefonu patikrina, kad aš iš tikro esanti to straipsnio autorė. O tokiuose didelio tiražo žurnaluose, kaip „Time" ar „Newsweek", kuriuose aprašomi įvykiai visuose kontinentuose, po straipsniais dedamos net kelios pavardės ir nurodoma žurnalistų komandiruotės arba gyvenamoji vieta. Visame pasaulyje skaitomas „Readers Digest" dažnai šalia pavardės dar nurodo autoriaus profesiją ar užimamą poziciją. Ar ne tiesa, kad jokio garsaus dailininko paveikslas neturi savo vertės, jei dailininko parašo nėra? Ir nežiūrint kokiame menininko gyvenimo laikotarpyje paveikslas buvo nutapytas, jo vertę kelia tik paties autoriaus parašo autentiškumas. Todėl ir slapukiškai nepasirašyti straipsniai yra popierio nevertas šlamštas.

Neseniai patyrusi nemalonumų, kai viename mūsų dienraštyje pasirodė labai menkos vertės ir užgaulus straipsnis pasirašytas A.B., aš pradėjau naudoti ir savo antro vardo inicialą „m", kad būtų sunkiau slapstytis po žinomais inicialais tiems, kurie neturi drąsos pasirašyti, bet turi viltį, kad skaitytojams nepavyks autoriaus atspėti ir gal kaltę užmesti kitam.

Turėdami gausią ir įdomią išeivijos spaudą, privalome pagaliau pasisavinti kultūringą spaudos etikos matiklį, o redaktoriai, nežiūrint motyvų ir pasiteisinimų, neturėtų slapyvardžiais ar inicialais pasirašytų straipsnių talpinti. Laikas pagerbti tuos, kurie savo nuomonės nesigėdina, ir smerkti bailius, kurie ją nori viešai išsakyti, bet neturi drąsos ją apginti. Kas nedrįsta pasirašyti, te nerašo! Anonimus reikia išrauti su šaknimis, o redaktoriams padaryti priekaištą, kad jie juos toleruoja. Sutinku, kad reikia drąsos skelbti savo kartais ir kontroversišką nuomonę, bet asmeninė savigarba ir orumas yra svarbiau už slapukišką bėgimą nuo kritikos.

Gaila brangaus popierio atitaisymams, o dar labiau gaila skaitytojų, kurie yra priversti spėlioti ar skaityti nepatikimas žinias.

Aurelija M. Balašaitienė, JAV

TIKĖJIMAS, LAISVĖ IR TAIKA

Dr. V. Skuodžio kalba, pasakyta gegužės 9-10 dienomis Paryžiaus konferencijoje.

Dabar, pasinaudodama sunkia Sovietų Sąjungos ūkine ir ekonomine padėtimi, visa pavergtoji lietuvių tauta energingai pakilo į atvirą ir ryžtingą kovą prieš Maskvos šeimininkavimą Lietuvoje ir visišką nesiskaitymą su pavergtos lietuvių tautos interesais.

1988 metų vasarą Lietuvoje prasidėjęs judėjimas per keletą mėnesių apėmė visą kraštą. To judėjimo priešakyje stovi organizacija, pasivadinusi Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžiu.

Sąjūdžio artimiausias tikslas yra, skaitantis su realiomis sąlygomis ir galimybėmis, išsikovoti Lietuvai visišką savarankiškumą ir nepriklausomumą nuo Maskvos beveik visose srityse.

Tai kas dabar Lietuvoje vyksta yra tikra, tačiau taiki revoliucija. Jau pasiekta daug svarbių laimėjimų, kurie sustiprino lietuvių tautinį sąmoningumą, tautinę savigarbą, pasitikėjimą savo jėgomis toliau siekiant pilietinės, tautinės, religinės, ekonominės, kultūrinės, kūrybinės, švietimo ir kitų laisvių, kurių viršūnėje — politinė laisvė ir nepriklausomos Lietuvos atkūrimas.

Sąjūdžio veikla ir jo pasiekti laimėjimai sukėlė visuotinį lietuvių tautinį atgimimą. O tai dar labiau sustiprino tautos ryžtą kovoti už visišką savarankiškumą ir laisvę.

Tiktai dabar Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje vykstantys judėjimai atkreipė viso pasaulio dėmesį. Tie judėjimai daro tam tikrą netiesioginį poveikį ir kitoms Sovietų Sąjungoje esančioms tautoms, jų tarpe ir baltarusiams, kurių atstovų, deja, šioje konferencijoje nėra. Kai kas mėgina įžiūrėti tokią įtaką net Tibetui.

Deja, pasaulis dabar tiktai stebi Pabaltį, spėlioja prie ko visi tie įvykiai prives, ir toliau palieka savieigai.

Būtų klaidinga manyti, jog Lietuva, siekdama visiško savarankiškumo, norėtų amžinai pasilikti Sovietų Sąjungos sudėtyje, kaip tai kai kam atrodo, sprendžiant iš kai kurių Sąjūdžio dokumentų. Tai žino ir Maskva. Todėl praėjusių metų pabaigoje skubėjo įvesti tam tikrus pakeitimus dabar veikiančioje TSRS Konstitucijoje, iš jos pašalinti straipsnį, leidžiantį sąjunginėms respublikoms iš TSRS išstoti. Protestuojant prieš šį sumanymą Lietuvoje per vieną savaitę buvo surinkta beveik du milijonai parašų. Tiek pat parašų buvo surinkta Latvijoje ir Estijoje. O tai jau savotiškas tų kraštų referendumas, ginant išstojimo iš TSRS teisę.

Lietuvoje dabar veikia daug atvirų, tačiau valdžios akimis žiūrint, neoficialių organizacijų. Iš jų šiuo metu po Sąjūdžio populiariausia yra Lietuvos Laisvės Lyga, įkurta prieš 11 metų. Jos vadovaujantis organas yra Tautinė Taryba. LLL atvirai ir tiesiai reikalauja Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo, o tuo pačiu ir atsiskyrimo nuo TSRS jau dabar. Šia idėja dabar gyvena absoliuti dauguma Lietuvos gyventojų gerai suprasdami, kad labai svarbūs politiniai reikalai yra išsprendžiami ne iš karto.

Lietuvių tauta reikalauja, kad Stalino ir Hitlerio susitarimo, apiforminto slaptu Molotovo-Ribbentropo paktu, penkiasdešimtmečio proga, visos pasaulio valstybės, kurios vertina ir gerbia savo pačių laisvę, paskatintų Sovietų Sąjungą oficialiai pripažinti tą sutartį politiniu nusikaltimu ir kaip tokią — paskelbtų negaliojančia. Tą patį turi padaryti abiejų Vokietijos dalių vyriausybės. Tokio reikalavimo pagrindas yra ir tai, kad Sovietų Sąjunga 1940 metais, okupuodama Lietuvą, Latviją ir Estiją, sulaužė Lenino vadovaujamos Sovietų Rusijos vyriausybės 1920 metais pasirašytas taikos sutartis su Pabaltijo respublikomis ir Sovietų Sąjungos 1926 metų rugsėjo 28 dienos nepuolimo sutartį su Lietuva.

Lietuvių tauta prašo, kad laisvojo pasaulio kraštai ir jų vyriausybės atrastų būdus paveikti Sovietų Sąjungą, kad ji jau dabar nustotų kištis į Lietuvos vidaus reikalus ir leistų Lietuvai tvarkytis visose srityse taip, kaip jai pačiai atrodo geriau. Tam pagrindą duoda Atlanto Charta, žmogaus teisių nuostatai ir Jungtinių Tautų paskelbti visuotiniai dėsniai.

Lietuvių tauta reikalauja, kad jai būtų pripažinta teisė būti savarankiška visose srityse iki visiško atsiskyrimo nuo TSRS ir prašo visus laisvojo pasaulio kraštus šį reikalavimą visais būdais remti.

Lietuvių tauta primena pasauliui, jog svarstant Lietuvos atsiskyrimo nuo TSRS klausimą, koks nors referendumas Lietuvai nereikalingas, nes ji prie TSRS buvo prijungta panaudojant karinę jėgą. Lietuvos vadinamojo „laisvanoriško prisijungimo" farsas iš anksto buvo surežisuotas Maskvoje.

Lietuva primena pasauliui, jog Sovietų Sąjungoje demokratijos dar nėra. Ir jos nebus tol, kol krašto valdymą nonopolizuos jau 70 metų šią kolonijinę imperiją valdančioji Komunistų partija.

Lietuvių tauta laiko, jog moralinę atsakomybę dėl Lietuvoje atnaujintų persekiojimų, sustiprintų įvairių suvaržymų ir represijų, ko galima tikėtis, turės prisiimti ir Vakarų kraštai, kurie dabar parodė norą savo finansais ir technologija prisidėti prie Sovietų Sąjungos ūkio ir ekonomikos, o tuo pačiu ir prie jos ekspansinės galios sustiprinimo.

Lietuvių tauta, kovojanti už žmogaus teisių įgyvendinimą Lietuvoje ir savo laisvę, laukia politinės ir moralinės paramos iš visų, kuriems yra brangus tikėjimas, laisvė ir taika.

Vytautas Skuodis

Lietuviška šventė Sodyboje

DIDYSIS SEKMINIŲ SĄSKRYDIS

Daug kas iš vyresniųjų dar prisimena tuos laikus, prieš daug metų, kada Sekminių proga į Sodybą suvažiuodavo šimtai tautiečių. Tais laikais nei atostogų ilgų neturėjome, tik tą vieną Sekminių dieną. Neturėjome ir automobilių. Didžioji dalis atvykdavo autobusais, praleisdami beveik visą dieną kelionėje, nes ir keliai nebuvo tokie geri. Tačiau visos tos kliūtys jų neatbaidydavo. Noras susitikti, pabendrauti, traukė visus į Lietuvių Sodybą.

Mūsų skaičiui mažėjant, silpnėjo ir sekmininiai suvažiavimai. Paskutinius keliolika metų jau nebereikėjo statyti nakvynei palapinių. Sutilpome ir be jų. Daugelis dabar net nuosavas nakvynei priemones įsigijo.

Tačiau tuos nuostalgiškus prisiminimus sugriovė šių metų Sekminių sąskrydis. Pasitaikius puikiam orui, mėlynas dangus ir atgimstanti gamta sutraukė į Sodybą jau seniai neregėtą skaičių tautiečių. Autobusas tik vienas, bet visi kampai ir užkampiai pilni mašinų, palapinių, karavanų — net sunku prasilenkti — kaip tikri atlaidai Lietuvoje ir ta pati atlaidų dvasia. Kalbos, juokas, muzika ir vėliau daina. Spalvingi rūbai, sveikinimai, linkėjimai. Tikras kermošius! Susėdę ant žolės užkandžiauja, kalbasi. Jaunesnieji pakęsdami dar šaltą vandenį, maudosi ir narsto baseine. Net pavydu jiems.

O visa tai jau prasidėjo šeštadienio vakare. Spaudoje jau rašė, kad šeštadienio vakare, grįždamas iš Lietuvos, buvęs Estijoje įvykusioje pabaltiečių konferencijoje, pakeliui į JAV, pas mus Anglijoje sustojo PLB pirmininkas prof. dr. Vytautas Bieliauskas. Šeštadienio vakare laukėme jo Sodyboje. Norintieji su juo susitikti ir pasiklausyti jo pranešimo, galėjo dalyvauti priėmimo vakarienėje. Priėmimo metu jis papasakojo apie Pabaltijy vykstančius pasikeitimus, ypač apie bandymą atkurti Vytauto Didžiojo universitetą Kaune. Pats būdamas profesorium, įžiūrėjo sunkumų sudarant dėstytojų, kurių yra didelis trūkumas, kolektyvą. Tačiau to nepaisant siekiama šios nepriklausomo gyvenimo institucijos atkūrimo.

Sekmadienio rytą, vis daugiau atvykstant tautiečių, prie tradicinio kryžiaus šv. Mišias atnašavo kun. A. Geryba, pritariant daliai Londono lietuvių bažnytinio choro, vadovaujamo J. Černio. Pamoksle kun. Geryba prašė visus melstis už Lietuvą tėvynę ir tuos, kurie bando atgaivinti laisvės troškimą ir — kurie nebegrįžo iš tolimosios šiaurės.

Po pietų prasidėjo linksmoji dalis — sekmininė programa. Turėjo dalyvauti dvi tautinių šokių grupės — Londono ir Gloucesterio, bet gloučesteriečiams neatvykus, pasirodė tik Londono grupė, vadovaujama K. Markevičiūtės-Harmes, kuri talkininkauja „Gimtinės" ansamblyje. Šokių eigą pravedė V. Gasperienė. Spalvingai sušoko šešis šokius, pasipuošę, ypač berniukai, naujais rūbais, kuriuos įsigijo su DBLS parama. Tai buvo lyg ir repeticija, pasiruošimas Lietuvių Dienoms Vokietijoje, į kurias vyksta „Gimtinės" ansamblis.

Tautinių šokių grupė, norėdama sustiprinti savo finansinę padėtį, pravedė loteriją ir turėjo turtingą stalą. Iš pajamu bus padengiamos veiklos išlaidos. Sodybos skyrius taip pat pravedė savo reikalams loteriją. Šalia jų veikė ir LSS Europos Rajono stalas su įvairiais skautiškais dalykais.

Po programos, kurie norėjo atsigauti nuo kaitros lauke, galėjo pasižiūrėti įdomios televizijos juostos — 1988 Tautinių Šokių Šventės, įvykusios Hamiltone, Kanadoje.

Metinė lietuvių šventė Sodyboje praėjo linksmai ir įdomiai. Visą dieną buvo galima nusipirkti sumuštinių ir šaltų bei karštų gėrimų, kuriuos parūpino Sodybos vadovybė. Šventė buvo graži ne vien tik oro atžvilgiu. Buvo jaučiamas ir čia naujas atgimimas, nauja viltis ateičiai, ypač dabar vykstant svarbiems įvykiams Tėvynėje.

Henrikas Gasperas

ĮSTEIGTA ETNINĖS KULTŪROS DRAUGIJA

Balandžio 15 d. Vilniuje įvyko Lietuvių etninės kultūros draugijos steigiamasis suvažiavimas. Dalyviai buvo sukviesti iš visos Lietuvos. Kalbėtojai pabrėžė, kad lietuvių tautinę kultūrą reikia pradėti skiepyti jau vaikų darželiuose, mokyklose, šeimose ir visokiuose suėjimuose. Reikia gelbėti tai, kas po tokių sunkių mūsų tautai išbandymų dar išliko. Reikia visa tai rinkti, užrašinėti. Reikia rinktis ir tremtinių atsiminimus, dainas, kaip jie pažymėdavo šventes ir kt. Tauta bus gyva, kol bus gyva jos kalba, papročiai. Tai visi mes privalome saugoti. Tai mūsų visų pareiga. Kur bebūtų lietuvis, jis turi savo papročius gerbti, mylėti, juos perduoti savo vaikams, anūkams. Tik taip mes išsaugosime savo tautą.

Juk tik prieš keletą metų kai kurie „žinovai" teigė, kad už trijų šimtų metų mirs paskutinis lietuvis. Viskas mums buvo draudžiama. Dabar atgimstame. Svarbiausia, kad to kilnaus lietuviškos dvasios atgimimo darbo imasi jaunimas, kad jo nepalaužė žiaurios priespaudos metai, ir jis perėmė tėvų ir senelių tradicijas.

K.B.

SKAUTIŠKAS SAVAITGALIS

Londono „Geležinio Vilko" vieneto vadovų v.s. G. O'Brien, ps. V. O'Brien ir ps. Vl. Gedminto iniaciatyva, šv. Jurgio — Pasaulio Skautų Patrono — proga, balandžio 21-23 dienomis įvyko skautiškas savaitgalis, garsioje pasaulinėje skautininkų istorinėje stovyklavietėje Gilvelio Parke, netoli Chingfordo.

Penktadienio vakare pasiekę garsiąją stovyklą, po vakarienės, išsirikiavome stovyklos atidarymui. Ps. V. O'Brien — stovyklos vadovas ir ps. Vl. Gedmintas — komendantas. Raporte išgirdome, kad skautišką šeimą stovykloje sudaro 30 narių, suvažiavusių iš Škotijos ir visos Anglijos.

Uždegamos tautinių spalvų žvakutės: v.s. G. O'Brien — geltoną, ps. Vl. Gedmintas — žalią ir v.s. J. Maslauskas — raudoną. Po maldos susikaupiame tylos minute. Stovyklos vadovas pasveikina stovyklautojus ir linki naudingai praleisti skautišką savaitgalį.

Stovyklos lauželį pradėjo sesutės Vida ir Gajutė, o po jų magnetinė laužo lazdelė ėjo iš rankų į rankas. Po laužo jaunimas pasitraukė poilsiui, o skautininkai žygiuodami apžiūrėjo Gilvelio Parką.

Šeštadienio rytą, po mankštos ir pusryčių, su malda pakeliama trispalvė. Prasideda skautiško patyrimo darbai, kuriuos praveda ps. Vl. Gedmintas, o jam talkina kiti skautininkai. Gilvelio Parke randame visus patogumus ir medžiagą skautiškiems užsiėmimams. Po pietų, Gilvelio Parko anglų skautininkas visiems stovyklautojams aprodė įžymybes ir pasaulinio garso skautininkų mokyklą.

V.s. J. Alkis — 40-tos jubiliejinės stovyklos viršininkas ir s. S. Br. Vaitkevičius — LSS Europos rajono vadas, aptarė būsimos stovyklos eigą ir programą. O ps. V. O'Brien, ps. Vl. Gedmintas, s.v.v.sl. M. Julius ir s.v. T. Philpott su jaunesniais skautais ir skautėm pravedė užsiėmimus ir žygį.

Vakare, atvykęs kun. dr. J. Sakevičius MIC, RK koplyčioje atnašavo šv. Mišias. Pamoksle jis priminė, kad skautų šūkis nusako jų idealus ir tikslus: Dievui, Tėvynei ir Artimui. Netikintis į Dievą nesilaiko skautiškos priesaikos.

Sutemus lauželis vyko laužavietėje, dalyvaujant ir anglui svečiui. Laužas buvo įspūdingas, ypač gražiai ir įdomiai jį pravedė VII-je Tautinėje Stovykloje dalyvavusios sesės, priešakyje su sese Z. Žilinskaite. Valio, sesės! Po skautiškos maldos „Ateina naktis"... vėl ėjome poilsiui.

Sekmadienį, pagal nustatytą programą, vyko užsiėmimai. Papietavę, su malda ir himno žodžiais nuleidome trispalvę. Stovykla buvo baigta. Padėkoję vadovams ir vadovėms už puikiai suorganizuotą skautišką savaitgalį, atsisveikinome ir pasileidome kelionei į namus.

Londono „Geležinio Vilko" vadovams, kun. dr. Sakevičiui, visi dalyviai liekame seseriškai ir brolišką dėkingi. Liekame budėdami. *Dalyvis*

NEKROLOGAS

SU ANTANU ŽUKAUSKU ATSISVEIKINUS

Antanas Žukauskas mirė trečiadienio naktį, gegužės 24 d., ligoninėje, nuo širdies priepuolio. Antradienį, popietėje jis buvo užėjęs pas mane (mano buvęs artimas kaimynas) ir pasiskundė, kad jaučiasi pavargęs, nes daug dirbęs prie savo garažo. Sakė, kad krūtinėje skausmą jaučiąs. Pasiūliau ant drąsos po stiklėnaitę, kad skausmai praeitų. Jis sutiko, o išgėręs pasigyrė, kad geriau jaučiasi ir einąs pas žmonelę pietų. Kitą dieną, kaip paprastai trečiadinį, turėjome važiuoti į Lietuvių Namus padėti „Europos Lietuvį" ekspedijuoti, bet Antano žmona paskambino, sakydama, kad Antanas nekaip jaučiasi ir liepė man vienam važiuoti. Grįžes iš Lietuvių Namų jam į pašto dėžutę naujausią „Europos Lietuvį" įmečiau. Jo žmona man vėliau papasakojo, kad tai buvęs Antano paskutinis darbas, peržvelgti „EL" antgalves. Dar vakare jam dukterėčia Vilija iš Vilniaus paskambino ir pranešė, kad nupirkusi jam ir jo žmonai du bilietus birželio 21 d. iš rytų Berlyno į Vilnių skristi, kur ilgesnį laiką atostogauti žadėjo. Bet vėl pasijautė blogiau ir greitąja pagalba nuvežtas į ligoninę tą pačią naktį Antanas amžinai užmerkė akis. Paliko liūdinčią žmoną Anne, giminių ir nesuskaitomą skaičių draugų ir pažįstamų, kurie jo niekuomet nepamirš. Lietuvoje liko du jo broliai Jonas ir Alfonsas su šeimomis. Jo dvi dukterėčios Birutė ir Vilija buvo atvažiavusios į Londoną dėdės Antano aplankyti, nuo to ir mums, kai kuriems londoniškiams, jos liko pažįstamos.

A.a. Antanas Žukauskas

Antanas jau nuo seniai buvo surišęs su DBLS ir Lietuvių Namų bendrove. Jis buvo vienas iš trijų direktorių, perkant Lietuvių Sodybą ir pirmasis jos administratorius. Vėliau atsikėlęs į Lietuvių Namus ėjo įvairias pareigas, daugiausia darbavosi „Europos Lietuvio" administracijoje.

Kilęs iš Dzūkijos, Antanas mirė pasiekęs 81 m. amžiaus. Palaidotas iš St. Matthews bažnyčios, West Norwood, London, birželio 2 d. Pelenai pakasti prie žmonos tėvų kapo West Norwood kapinėse. Po laidotuvių visi buvo pakviesti į jo netoliese esantį namą, kur buvo proga pareikšti užuojautą našlei ir pasivaišinti K. Makūno paruoštais užkandžiais.

Antano našlė Anne prašė, kad vietoje gėlių, pinigai būtų aukojami lietuviškiems reikalams, pirmoje vietoje „EL".

M. Bajorinas

POPIEŽIŠKAS ŽINYNAS

Pagal naujai išleistame Popiežiškame Žinyne — Annuario Pontificio — skelbiamus duomenis, kardinolų kolegiją dabar sudaro 154-ri nariai, vyskupų visame pasaulyje yra iš viso 3.970 iš kurių 180 buvo paskirti praėjusiais metais. Pažymėtina, kad praėjusiais metais pasaulyje septyniais procentais padidėjo kunigų skaičius: jų buvo įšventinta 7.251. Filosofijos ir teologijos kursus lankančių seminaristų skaičius pasaulyje dabar siekia daugiau negu 90.400. Tai trimis nuošimčiais daugiau negu 1987 m. Dijakonų pasaulyje padaugėjo 17 nuošimčių ir jų dabar yra 14.650. Praėjusiais metais Apaštalų Sostas užmezgė diplomatinius ryšius su viena valstybe, būtent, su Tčado respublika.

VOKIETIJA

PAGERBTAS VYSKUPAS ANTANAS DEKSNYS

Europos lietuvių vyskupo dr. Antano Deksnio 20 metų vyskupystės jubiliejus iškilmingai paminėtas š.m. gegužės 21 d. Ottobeurene, Vakarų Vokietijoje.

Pirmąją minėjimo dalį sudarė pontifikalinės šv. Mišios puošnioje, vienoje iš gražiausių Vokietijos bažnyčių, Ottobeureno vienuolyno bazilikoje. Ilgą celebrantų procesiją vedė Lietuvos ir ateitininkų vėliavos, kurias nešė tautiniais rūbais pasipuošę Vasario 16 gimnazijos ateitininkai. Jas sekė jubiliatas vysk. dr. Antanas Deksnys, Augsburgo vyskupas dr. Josef Stimpfle, vienuolyno abatas Vitalis Altthaler, šeši prelatai: Tulaba, Bunga, Petrošius, Bartkus, Jatulis, Dobrovolskis ir šešiolika kunigų. Mišių metu bazilikos choras giedojo W.A. Mocarto „Missa brevis in C-Dur". Po pirmojo skaitinio lietuviai sugiedojo "O Kristau, pasaulio valdove", o Mišių gale — „Marija, Marija". Po pamokslo moksleiviai ateitininkai davė savo įžodį, kurį priėmė vysk. Deksnys, o ženkliukus ir juosteles prisegė Ateitininkų federacijos vadas J. Polikaitis.

Augsburgo vyskupas J. Stimpfle savo pamoksle jungė tris šios dienos įvykius: šv. Trejybės šventę, vysk. Deksnio jubiliejų ir Europos dieną, rengtą vietos CDU. Pastaroji šią dieną savo programoje skelbė Lietuvos diena.

Pamokslininkas nurodė, kad šiandieną turime būti dėkingi, jog vysk. Deksnys buvo pašauktas būti apaštalų įpėdiniu. Dvidešimt metų jis skelbė Dievo žodį ir tuo jungė lietuvių bendruomenę su Bažnyčios ištakomis. Todėl visų pirma šiandien yra Bažnyčios šventė, kuri yra pastatyta ant vyskupų kaip apaštalų įpėdinių. Kartu tai yra ir kolegijalumo šventė, nes visi tikintieji, kur jie bebūtų, sudaro vieną kūną. Ir jei jo vienas narys kenčia, kenčia visas kūnas. Šioje vietoje vysk. Stimpfle sveikino visus lietuvius išeivius, Lietuvos vyskupus, kunigus ir pasauliečius, išskirtinai paminėdamas kun. A. Svarinską ir N. Sadūnaitę.

Antroji minėjimo dalis vyko salėje iškilmingų pietų metu. Be minėtų dvasiškių dalyvavo paskutiniojo Austrijos kaizerio sūnus, Europos unijos prezidentas ir Europos parlamento narys Otto von Habsburg, Vokietijos LB pirmininkas Juozas Sabas, Bad Wörishofeno burmistras U. Möckel, kunigaikštienė Fugger, Kataniečių seselių provincijos vyresnioji, Sesuo Michaela iš Donauwörtho, Ateitininkų federacijos vadas J. Polikaitis, Vasario 16 gimnazijos direktorius A. Šmitas ir kitų daugiau 150 asmenų.

Svečius pasveikino ir programai vadovavo Vasario 16 gimnazijos kuratorijos pirmininkas dr. Jonas Norkaitis. Jis taip pat apžvelgė vysk. Deksnio gyvenimą ir darbus.

Vysk. Deksnys gimė 1906 m. gegužės 9 d., tad jam dar teko išgyventi caristinės priespaudos laikus, vokiečių okupaciją, Nepriklausomybės paskelbimą ir jos įgyvendinimą. 1926 metais baigė Rokiškio gimnaziją ir įstojo į Vytauto Didžiojo universiteto teologijos-filosofijos fakultetą. 1931 m. gegužės 30 d. įšventinamas į kunigus. 1931-36 vikaravo Biržuose, tada išvyko tęsti studijų į Šveicarijos Fribourgą, kurias 1940 metais vainikuoja daktaro laipsniu, parašydamas dizertaciją apie Donauwörtho pedagogą Ludwig Auer. 1941 m. buvo pakviestas į JAV dirbti išeivių pastoracijoje. Ten po trumpesnių apsistojimų įvairiose vietose, 28 metus gražiai darbavosi E. St. Louise kaip klebonas, pastatė gražią lietuviško stiliaus bažnyčią, kleboniją ir atnaujino mokyklą. Buvo aktyvus narys lietuvių organizacijose, bendradarbiavo jų spaudoje, yra parašęs dviejų metų serijas pamokslų.

1963 m. popiežiaus Pauliaus IV buvo pakeltas į prelatus, o 1969 m. balandžio 12 paskirtas Lavello tituliniu vyskupu su uždaviniu tarnauti Vakarų Europai lietuvių sielovadai. Įšventintas vyskupu 1969 m. birželio 15 d.

Savo pareigas vysk. Deksnys ėjo iki 1984 m. birželio mėnesio, kada buvo paskirtas naujas vyskupas vadovauti viso pasaulio lietuvių išeivių sielovadai. Nuo tada Europa savo vyskupo neturi, bet vysk. Deksnys ir toliau aktyviai talkina sielovadoje. 1986 m. birželio 5 d. už nuopelnus jam suteikiamos Bad Wörishofeno miesto Garbės piliečio teisės. Vysk. Deksnys išbuvo tad 15 metų Europos lietuvių vyskupu. Įsikūręs Bad Wörishofene, pradėjo leisti „Krivūlę", uoliai lankė savo po Europą išmėtytus tautiečius, teikė sutvirtinimo sakramentą. Jis per trumpą laiką savo nuoširdumu laimėjo jam pavestų žmonių širdis.

Vysk. Deksnį žodžiu sveikino: Bad Wörishofeno burmistras M. Möckel, Vokietijos LB valdybos pirmininkas Juozas Sabas, Müncheno liet. moterų vardu Alina Grinienė, M. Milvidienė iš Šveicarijos perdavė ir dekano Antanavičiaus iš Panevėžio sveikinimus, Vasario 16 gimnazijos direktorius Andrius Šmitas, Lietuvių kolegijos Romoje rektorius prelatas Bartkus, Prancūzijos lietuvių vardu jos sielovados vedėjas prelatas Petrošius ir Hermanienė iš Müncheno. Visi kalbėtojai dėkojo vysk. Deksniui už patirtą visokeriopą paramą ir beveik visi jų įteikė dovaną. Kiti dalyviai jubiliatą sveikino ir įteikė dovanas po visų oficialumų. Gauta daug sveikinimų ir raštu. Jubiliatui sugiedota ilgiausių metų.

Pietų metu vokietis, lietuvių bičiulis dr. Rudolfas Grulichas supažindino vokiečius su Lietuvos istorija ir dabartine jos padėtimi bei problemomis.

Šių iškilmių rengėjas Vokietijos lietuvių sielovados delegatas prelatas A. Bunga dėkojo visiems už atsilankymą. Už nuopelnus lietuviams jis įteikė dovanas: Augsburgo vysk. dr. J. Stimpfle ir vysk. dr. A. Deksniui iš Lietuvos atvežtą austą stulą. Otto von Habsburgui gintarinį Aušros vartų paveikslą, Seselei Michaelai (Nijolės Sadūnaitės komitetas), tėv. J. Foergui (išrūpino 150.000 egz. šv. Rašto Lietuvai) ir dr. R. Grulichui po iš Lietuvos atvežtą gintarinį rožančių.

V.B.

PABALTIEČIŲ KRIKŠČIONIŲ STUDENTŲ SĄJUNGOS METINIS KONGRESAS

Gegužės 3-7 dienomis Pabaltiečių Krikščionių Studentų Sąjunga pakvietė visus narius bei besidominčius į metinį kongresą Annabergo pilyje, Bonnoje. Programą suruošė latvis A. Vidzė, Annabergo pilies vedėjas. Gegužės 3 d. vakare atvyko svečiai iš visos Vokietijos. Sekančią dieną iš ryto įvyko kongreso atidarymas. Dienos tema: Krikščionių politinė atsakomybė. Iš paskaitos apie evangelikų-liuteronų bažnyčios situaciją Latvijoje ir Estijoje paaiškėjo, kad dabartinė bažnyčia įgavo daug daugiau laisvės atgimimo laikais.

Penktadienio pagrindinė tema buvo: dvasinis atgimimas poetų akimis. Iš Lietuvos atvažiavo Sigitas Geda, kuris išreiškė savo asmeninę nuomonę apie pasikeitimus Lietuvoje. Iš Latvijos atvažiavo Knuts Skujenieks ir Uldis Bēzinš. Jų paskaitos palietė dvasinio atsinaujinimo poveikį Sovietų Sąjungai. Po pietų programa tęsėsi su diskusijomis, tema: kaip lietuviai, latviai ir estai gali vienas iš kito pasimokyti. Vakare poetai deklamavo savo poeziją.

Gegužės 5 d. įvyko PKS Sąjungos narių susirinkimas. Sąjungai priklauso apie 150 asmenų. Daugiausia estų, latvių 50 ir lietuvių 20. Sąjungos tikslas suvienyti Pabaltiečius studentus ir palaikyti tarpusavio ryšius. Sąjungai gali priklausyti visi studentai ir buvę studentai, kurie turi ryšį su Pabaltiju. Kas norėtų daugiau sužinoti apie Sąjungą prašomi kreiptis į lietuvių skyriaus pirmininkę: Kristiną Nikolajews, Pflegehofstr. 13, 7400 Tübingen, West Germany.

Metiniame narių susirinkime buvo pristatyta pereitų metų veikla ir statuto pakeitimų balsavimo rezultatai.

Šeštadienio vakare, koncertavo olandų choras „Dutch-Baltica". Prieš kelis metus jie pradėjo dainuoti lietuvių, latvių ir estų dainas. Dabar su šiuo repertuaru jie koncertuoja po visą pasaulį. Choro daininkai — vien olandai.

Kongresas užbaigtas gegužės 7 d. su pamaldomis. Joms vadovavo Paulis Klavinš. Sekantis PKS Sąjungos kongresas įvyks kitų metų pavasarį, Annabergo pilyje.

D. Baliulytė

„Europos Lietuvį" siuntinėjame į visus pasaulio kraštus. Užsisakykite „Europos Lietuvį".

Europos LIETUVIS

EUROPE'S LITHUANIAN — Lithuanian Weekly

REGISTERED AS A NEWSPAPER AT THE POST OFFICE

Printed and Published by Lithuanian Association in Gt. Britain and Lithuanian House Ltd., 2 Ladbroke Gardens, London W11 2PT. England

Tel.: 01-727 2470. Telex: 261947 SOS G. FAX: 01-727 3045

Leidžia D. Britanijos Lietuvių Sąjunga ir Lietuvių Namų Akc. Bendrovė

Prenumeratos kaina metams: Didžioje Britanijoje — 18 svarų;

Užsienyje — 22 svarai (Vokietijoje 70 DM) oro paštu.

Vienoj skilty įdėto skelbimo kaina 10.00 svarų už 25 mm. Didesni skelbimai atitinkamai brangiau. Už laikraštyje kieno nors spausdinamų skelbimų turinį nei leidėjai, nei redakcija nesiima atsakomybės

Redaguoja redakcinis kolektyvas. Vyr. redaktorius Vladas Dargis.

Redakcija rankraščius taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nepanaudoti rankraščiai, jei iš anksto dėl to nesusitarta, negrąžinami.

Atspausdinti straipsniai išreiškia autorių, ne redakcijos ar leidėjo nuomonę.

Lietuvių Kronika

KAS—KADA—KUR?

Birželio 5-11 — Lietuvių kultūros forumas Vespremo miestelyje netoli Balatono ežero, Vengrijoje. Programoje: filmai apie Lietuvą, spaudos konferencija, iškyla laivu po Balatono ežerą, lankymas garsaus vynininkystės ūkio, lietuviškos pamaldos Vespremo Katedroje. Registruotis pas: D. Vytautą Grinių, 8200 Veszprem, Haszkovo u. 16/D II.3, Ungarn.

Birželio 14 — 19 val. St. Martin-in-the-Fields bažnyčioje Londone Birželio trėmimų minėjimas.

Birželio 17 — Išvyka į pajūrį, Brightone. Išvažiuojame 8.00 val. nuo Sporto ir Socialinio Klubo, o 8.30 val. — nuo Lietuvių bažnyčios. Užsirašyti pas S. Kasparą Svetainėje arba Klube pas Mariją Hoye.

Birželio 19 d. — priėmimas Britų Parlamento rūmuose. Priėmimo šeimininkas Tom Sackville MP; ruošia Baltų taryba D. Britanijoje. Įėjimas 11.00 sv.

Birželio 23-25 — Europos Lietuvių Dienos vasario 16 Gimnazijoje Hüttenfelde, V. Vokietijoje.

Birželio 26 — Europos kraštų LB ir jaunimo sąjungos vadovų suvažiavimas Vasario 16 gimnazijoje.

Liepos 1 - rugpjūčio 27 — Vasario 16 gimnazijos 1989 m. vasaros atostogos

Liepos 7-10 — Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos „Jaunųjų veiksnių" konferencija, į kurią kviečiami ir jaunimo atstovai iš Lietuvos.

Liepos 15 — 18.00 val. Dariaus ir Girėno minėjimas ML klube, 121 Middleton Rd., Crumpsall, Manchester.

Liepos 23 - rugpjūčio 6 — lietuvių vaikų vasaros stovykla Romuvoje, Hüttenfelde.

Liepos 29 iki rugpjūčio 5 d. — Jubiliejinė skautų stovykla Sodyboje.

Liepos 30 — rugpjūčio 6 d. — Europos Lietuviškųjų Studijų savaitė Švedijoje, Gotlando saloje.

Rugpjūčio 19 — rugsėjo 4 d. — Nidos spaustuvės vasaros atostogos.

Rugpjūčio 26 — Boltono Baltijos Tautų Komiteto dešimtmečio sukaktuvių koncertas ir šokiai, 99 Castle Street, Bolton.

Rugsėjo 9 — Baltų Židinys 1989, (Baltic Focus '89), Porchester Center, Queensway, London W2

Spalio 15-15 — Lietuvių kultūros instituto mokslinė konferencija-suvažiavimas Romuvoje.

Lapkričio 3-5 — Vokietijos LB darbuotojų suvažiavimas Romuvoje.

Lapkričio 3-5 — Vokietijos LB darbuotojų suvažiavimas Romuvoje.

PAMALDOS

Eccles — birželio 11 d., 12.15 val.

Nottinghame — birželio 11 d., 11.15 val., Židinyje.

Nottinghame — birželio 18 d., 11.15 val. Židinyje, *minint skaudųjį ir heroišką birželį.*

Derbyje — birželio 18 d., 14.00 val., Bridge Gate.

Leeds — birželio 18 d., 13.00 val.

Manchesteryje — birželio 25 d., 12.30 val.

ŠEIMOS ŠVENTĖ

Gegužės 29 d. Veronika ir Zigmas Jurai, veiklūs ir plačiai žinomi lietuviai, šventė 40 metų vedybinio gyvenimo sukaktį.

Vaišes suruošė dukros Virginija ir Teresė, sūnūs Andrius ir Kristopas, marčios, žentai ir vaikaičiai.

Jubiliatam linkime dar ilgo ir laimingo gyvenimo.

PRIĖMIMAS BRITANIJOS PARLAMENTE

Britų parlamente, vadinamame parlamentų motina, mums pabaltiečiams lankytis yra retas įvykis. Tokią progą turėsime pirmadienį, birželio 19 d., kada pabaltiečiai, parlamento terasoje susitiks su garbingais svečiais. Vaišinsimės parlamento virtuvėse pagamintais skanumynais ir gersime iš parlamento rūsių skaidrų vyną. Priėmimą sponsoriuoja parlamento narys Tomas Sackville, kuris priėmimo metu pasakys kalbą. Jau yra pažadėję dalyvauti virš 20 kitų parlamento narių iš žemųjų (House of Commons) ir aukštųjų (House of Lords) rūmų.

Priėmimo pradžia 19.00 val iki 21.00 val., organizuoja Baltų Taryba Londone. Įėjimas tik su bilietais, kurie gaunami Lietuvių Namuose (po 11 sv. asmeniui). Ant bilietų prašome užrašyti savo pavardę, nes reikia dalyvių sąrašą pateikti parlamento nariui-sponsoriui. Reikalui esant prašome skambinti M. Bajorinui tel.: 01 - 670 1346.

Labai svarbu — prašome įsigyti bilietus iki birželio 8 d., nes reikalinga pranešti dalyvių skaičių parlamento virtuvės vedėjui.

G. Pucevičienės motinai mirus Airijoje, gilią užuojautą reiškiame Gertrudai ir Pauliui Pucevičiams ir jų giminėms

„Vyties" klubo valdyba ir nariai

PAIEŠKOJIMAS

Sesuo, gyvenanti Kaune, paieško Albino Petkevičiaus, iki 1959 metų gyvenusio Anglijoje, Biddulph, Stoke-on-Trent. Žinantieji apie jį, prašomi suteikti žinių „Europos Lietuvio" redakcijai.

MANČESTERIS

R E N G I N I A I

IŠVEŽTŲJŲ MINĖJIMAS

Birželio 17 d., šeštadienį, 16.00 val ML klubo Koordinacinis komitetas ruošia Mostono kapinėse, prie lietuvių paminklinio kryžiaus, Išvežtųjų minėjimą, kur bus padėtas organizacijų ir visuomenės bendras vainikas ir pravestas minėjimas, kurį praves kan. V. Kamaitis. Jei lis, minėjimas bus pravestas kapinių koplyčioje.

Prašome gausiai dalyvauti.

MLKK-nis komitetas

DARIAUS IR GIRĖNO MINĖJIMAS

L.K.V.S-gos „Ramovė", Mančesterio skyrius, liepos 15 d., 18.00 val. ML klube, 121 Middleton Rd., Manchester, ruošia Dariaus ir Girėno minėjimą.

Paskaitą skaitys H. Vaineikis, o meninę minėjimo dalį atliks Nottinghamo „Rūta".

Visi tautiečiai yra maloniai prašomi šiame minėjime gausiai dalyvauti.

Ramovėnų valdyba

DU YPATINGI KONCERTAI

Vilniaus techninių mokyklų liaudies meno ansamblis VORUTA, savo viešnagės Britanijoje proga koncertuos Londone ir Nottinghame:

Liepos 1 d. 18.00 val. Bishopsgate Instituto salėje, 230 Bishopsgate, London EC2.

Liepos 9 d. 16.00 val. Rushcliffe Leisure Centre, Boundary Rd., W. Bridgford, Nottingham.

Įėjimas 3 sv. asmeniui. Bilietai bus parduodami vietoje.

Kviečiame Britanijos lietuvius paremti Lietuvos jaunimą ir gausiai dalyvauti jų koncertuose, o taip pat liepos 4-7 dienomis Valijoje, Llangollen konkurse-festivalyje.

BOLTONAS

LIETUVIS FILASTELISTŲ PREZIDENTAS

Naujasis BFD prezidentas Henrikas Vaineikis (kairėje)

Per metinį susirinkimą gegužės 18 d. Boltono Filatelistų Draugija (Bolton Philatelic Society) savo prezidentu išsirinko lietuvį H. Vaineikį.

Išeinantis iš pareigų prezidentas A. Randall-Jones, trumpoje ceremonijoje, uždėdamas Vaineikiui prezidento kaspiną, palinkėjo jam sėkmės per ateinančius metus Draugijos darbuose. Trumpu žodžiu, pridėdamas kelis anekdotus, H. Vaineikis padėkojo Draugijos nariams už išreikštą pasitikėjimą. Boltono Filatelistų Draugija, įkurta 1932 metais, savo prezidentą renka vienų metų kadencijai.

Praeityje H. Vaineikis yra atlikęs Draugijos sekretoriaus padėjėjo ir vicepirmininko pareigas, yra Draugijai rodęs Lietuvos pašto ženklus ir 1985 metais su jais yra laimėjęs Draugijos pereinamąją taurę — Ingham Cup. Jis taip pat yra Anglijos Lietuvių filatelistų draugijos „Vilnius" sekretorius.

Mūsų tautiečiui linkime sėkmės ateičiai.

BRADFORDAS

IŠVEŽTŲJŲ MINĖJIMAS

Birželio 17 d., šeštadienį, 18.00 val. DBLS-gos Bradfordo skyrius ir „Vyties" klubo valdyba ruošia birželio žiaurių įvykių minėjimą klubo patalpose. Programoje: DBLS-gos pirmininko Jaro Alkio paskaita, eilėraščiai ir kita. Po oficialios dalies pasikeisime mintimis savųjų tarpe prie arbatėlės.

Visus vietos bei apylinkės tautiečius maloniai kviečiame į minėjimą atvykti ir kartu prisiminti jų kančias.

Skyriaus ir klubo valdyba

LIETUVIŲ KATALIKŲ RELIGINEI ŠALPAI AUKOJO

K. Jankus 20 sv., S. Sasnauskas 11 sv., po 10 sv.: K. Pažėra, J. Navickas, A. Pupelis, M. Šilingienė, A. Gerdžiūnas, D. Norkus, A. Gramauskas, J. Dunauskas; A. Bruzgys 6 sv., po 5 sv.: A. Gudelis, B. Elekna, M. Auškalnys, V. Saročka, A. Mažeika, V. Motūza, K. Murauskas, J.O Eidukai, S. Duoba, G. Banaitis, S. Budrys, E. Žebelienė, V. Virbickas, A. Miliūnas, A. Podvoiskienė, J. Bieliūnas, A. Jaloveckas, V. Bauža, V. Juknelis, O. Vilimienė, (Pavardė nežinoma); O. Dainauskienė 4 sv., O. Ramonienė 3.50 sv., P. Podvoiskis 3 sv., po 2 sv. S. Lauruvėnas, H. Vaineikis, P. Baukus, J. Šablevičius, A. Jakimavičius, J. Bačinskas, R. Navickas, J. Keturakis, V. Chadauskas, E. Stanionis, A. Bendžius, D. Jelinskas, A. Podvoiskis; po 1 sv. H. Conroy, K. Verbickienė, L. Pernavas, B. Kupstienė, V. Rudys. Iš kitų šaltinių 28.50 sv.

Aukotojams nuoširdus ačiū.

DERBY

IŠVEŽTŲJŲ MINĖJIMAS

Birželio 17 d., DBLS Derby skyrius, ruošia Tragiškų Birželio įvykių minėjimą, ukrainiečių klubo patalpose, 27 Charnwood Str., Derby, 18.30 val. Programoje: sveikinimai ir paskaita. Po oficialios dalies šeimyniškai pabendrausime ir pasikeisime mintimis savųjų tarpe.

Visus vietos bei apylinkių tautiečius ir svečius maloniai kviečiame į minėjimą gausiai atsilankyti. Jame bendrai prisiminsime ir pagerbsime šį tragišką įvykį.

Skyriaus valdyba

BALTŲ ŽIDINYS 1989

B A L T I C F O C U S '8 9

1989 m. rugsėjo 9 d.

PORCHESTER CENTRE
QUEENSWAY, LONDON
(artimiausia požeminio stotis Queensway, Centrine linija)

Pirmos nepriklausomų valstybių Estijos, Latvijos ir Lietuvos draugystės sutarties — Pabaltijo Antantės — pasirašymui paminėti, 1987 m. Baltų Taryba Londone surengė pobūvį.

Dėmesys buvo kreipiamas į Britų visuomenę, norint ją supažindinti su Pabaltijo valstybėmis. Tas įvykis, pavadintas Baltic Focus (Pabaltijo Židinys), praėjo su pasisekimu.

Sekantis Baltic Focus ruošiamas šiais metais rugsėjo 9 d. Kadangi reikalai tuose kraštuose dramatiškai pasikeitė, mūsų tikslas siekti Pabaltijo valstybių vienybės ir informuoti Britų visuomenę apie Estiją, Latviją ir Lietuvą šiandien yra dar svarbesnis.

Baltic Focus 89 apims dainų ir šokių festivalį, specializuotą Pabaltijo valgių pasirinkimą alkaniems ir turtingą barą — ištroškusiems.

Šventė metu bus galima nusipirkti (ir parduoti!) dovanų iš Pabaltijo kraštų. Taip pat pasigrožėti rankdarbiais ir meno kūriniais.

Įdomiausia tai bus paskutinių įvykių Pabaltijo valstybėse grafiškas ir meniškas pavaizdavimas, spaudos ištraukos ir video filmas.

Ir kas gali žinoti, kas dar gali atsitikti iki rugsėjo mėn.

Kada Baltic Focus 89 įvyks, lengva atsiminti — visos devyniukės: 89/9/9. Pasižymėkite savo kalendorėlyje ir praneškite savo draugams — tuojau!

Sekite šią vietą dėl tolimesnių pranešimų, o jeigu norite Baltic Focus 89 dieną padaryti dar įdomesne, skambinkite Algiui Kuliukui tel: (0494) 452131.

NAUJI IR NAUDINGI PASIKEITIMAI SIUNTINIAMS Į LIETUVĄ SIŲSTI

Dabar vėl galime siųsti siuntinius su pilnai apmokėtu muitu ir apmokėtomis visomis kitomis išlaidomis, kaip kad buvo iki 1984 m.

Leidžiamų siųsti daiktų sąrašas yra platesnis, kiekiai didesni ir muitas mažesnis.

Siūlome praktišką, naudingą ir pageidaujamą siuntinį 1989/1.

Sportinis kostiumas, „Adidas" arba „Puma" firmos, sportiniai vyriški arba moteriški žymiųjų firmų batai, puošni bliuskutė, išeiginiai marškiniai, 500 gr. kavos (instant), 2 svarai įvairaus toiletinio muilo, teleskopinis lietsargis, vyriškas arba moteriškas bliusonas-striukė.

Siuntinio kaina £250.00

Taip pat parduodamos prekės iš Vilniaus užsienio valiutos parduotuvės „Merkurius", kurioje Jūsų nurodytas asmuo gali pasirinkti kada ir ką nori. (Autonobiliai, šaldytuvai, mezgimo mašinos, televizijos aparatai, video aparatūra, stereo magnetofonai ir kt.)

Taip pat sudarome testamentus, administruojame nuosavybes, persiunčiame palikimus į Lietuvą praktiškiausiu ir naudingiausiu P A V E L D Ė T O J U I būdu. Tarpininkaujame įvairių dokumentų sutvarkyme.

BALTIC STORES & CO.,
Z. Juras
11 London Lane, Bromley,
Kent, BR1 4HB
Tel: 01-460 2592

PASAULYJE

Prez. Bušo pasiūlymai

JAV prezidentas Bušas NATO konferencijoje Briuselyje pasiūlė nusiginklavimo planą, sumažinti sovietų ir amerikiečių karines pajėgas Europoje iki 275.000 karių, kas reikštų, kad Amerika iš Europos atitrauktų 30.000 karių, o Sovietų Sąjunga iš Europos turėtų atitraukti 325.000 karių. Nusiginklavimo pasiūlyme taip pat ribojamas tankų, artilerijos, lėktuvų ir mažūnsparnių skaičius. Sumažintos kariuomenės kariai turės būti paleisti į atsargą, o ginklai — sunaikinti. Nusiginklavimas turėtų būti atsiektas 1992/93 metais, o ne 1996/97 metais, kaip kad siūlė sovietai. O tada, sako prezidentas Bušas, galėsime kalbėti apie branduolinių ginklų sunaikinimą.

Rytų Vokietijoje — nieko naujo

Sovietų satelitų kraštuose, net pačioje Rusijoje, komunistų partijos įtaka lyg ir mažinama, bet ne Rytų Vokietijoje. Žymus partijos pareigūnas pareiškė, kad komunistų partija sieks ir toliau didinti partijos įtaką ir „žemdirbių ir darbo žmonių jėgą".

Triukšmingi posėdžiai Maskvoje

Pirmą kartą Sovietų Sąjungos istorijoje pats vyriausias vadas Gorbačiovas viešai buvo kritikuojamas posėdžių metu, vykstančiame sovietų kongrese Maskvoje. Neseniai išrinktieji deputatai vienbalsiai išrinko Gorbačiovą prezidentu, o jo artimą draugą Anatoli Lukyanov - viceprezidentu. Lukyanovas, po pakartotino lietuvių deputato klausinėjimo pranešė, kad komunistų partijos centrinis komitetas yra įgaliotas ištirti, ar buvo padarytas slaptas susitarimas 1939 m. tarp Sovietų Sąjungos ir Vokietijos padalinti Europą ir atiduoti tris nepriklausomas Pabaltijo valstybes Lietuvą, Latviją ir Estiją Rusijai. Tikimasi, kad tai privers sovietus prisipažinti, kad tos valstybės buvo neteisėtai 1940 m. prijungtos prie Sovietų Sąjungos.

Suvienytos Europos skirtumai

Artėjant Europos ekonominio apsijungimo datai (1992 m.), vis dar nesusitariama, kokia Europa turėtų būti? Nuomonių skirtumai jaučiami ne vien tarp valstybių (Prancūzijos ir Anglijos), bet ir pačiuose kraštuose, o Britanijoje, net konservatorių partijoje. Ministrė pirmininkė Margaret Thatcher nenori vientisos Europos, kurioje nebūtų atskirų valstybių. Ji nori išlaikyti tautinį savitumą ir nenori būti valdoma iš Briuselio. Gi dalis žymių konservatorių, ypač buvęs ministras pirmininkas Ted Heath, už tokią jos laikyseną puola ministę Thacher ir kaltina ją Europos vienybės griovimu.

Arabai nesutaria

Paskutinė arabų vadų konferencija Kasablankoje pasibaigė gana dirbtinu susitarimu. Televizijoje matėsi draugais pasidarę priešai, kaip pvz., Yasser Arafat draugavo su Sirijos prezidentu, o Libijos pulkininkas Gadafi važiavo automobilyje su Egipto prezidentu Mubarak. Korespondentai tuo tarpu pranešė, kad nesantaika tarp Irako ir Sirijos tebesitęsia, o Libane vis nėra taikos. Reikalaujama, kad Sirija atitrauktų savo 40.000 karių iš Libano, bet prezidentas Assad tvirtina, kad ta kariuomenė yra ten reikalinga palaikyti taikai.

RAGINA STIPRINTI JAV POLITIKĄ BALTIJOS KRAŠTŲ ATŽVILGIU

Du JAV Atstovų Rūmų nariai, demokratas Dennis Hertel ir respublikonas Don Ritter, laišku prezidentui Bušui, kviečia amerikiečių administraciją sustiprinti savo politiką Baltijos kraštų atžvilgiu, aiškiau ir tvirčiau paremti Baltijos tautų ir kraštuose įsikūrusių liaudies judėjimų pastangas taikingomis priemonėmis atkurti Lietuvos, Latvijos ir Estijos nepriklausomybę. JAV Atstovų Rūmų nariai savo laiške rašo: jog pabaltiečių kovos už nepriklausomybę tvirtesnis parėmimas pilnai atitiktų nuoseklią JAV politiką nepripažinti teisėtu trijų Baltijos valstybių prievartinį įjungimą į Sovietų Sąjungą ir drauge dar kartą išryškintų amerikiečių vyriausybės principinį įsipareigojimą ginti demokratiją, pagrindines žmogaus teises ir ugdyti pagarbą tarptautinės teisės dėsniams.

LIC